

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา การศึกษาจะประสบความสำเร็จตามแนวนโยบายจัดการศึกษาของประเทศและเป็นไปตามหลักการ จุดหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ งานวิชาการจึงถือเป็นงานหลักของโรงเรียนซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้อง ดำเนินการเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ อย่างมีความสุข ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 25) ได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการ ในสถานศึกษาว่าเป็นงานหลัก เป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมถึงโรงเรียนทั้ง ระบบ โรงเรียนใดที่มีงานวิชาการก้าวหน้าจะเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับ

ส่วนปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการ ไว้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของ สถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ดังที่ Smith and Others (อ้างในปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544, หน้า 1-2) ที่ได้ให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบ ของผู้บริหารให้เวลาและความสนใจสนับสนุนการดำเนินงานวิชาการมากที่สุด ถึงร้อยละ 40 รองลงมาเป็นการใช้เวลาเท่ากันให้กับงานบุคลากรและกิจการนักเรียน ร้อยละ 20 ส่วนงานที่ใช้ เวลาน้อยที่สุดเท่ากันคือ งานการเงิน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และงานทั่วไป ใช้เวลาเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น

นอกจากนี้ จันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 143) ได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการ ไว้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนงาน ด้านอื่น ๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร การที่จะตรวจสอบว่าสถานศึกษาใด ผู้บริหารให้ความสำคัญ ต่องานวิชาการ สามารถดูได้จากสถานศึกษามีขอบเขตของงานวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหาร

มีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน ครูมีความตระหนัก และร่วมมือกันพัฒนา งานวิชาการอย่างจริงจัง สามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา มีขอบข่าย ในการดำเนินงานที่ส่งผลถึงตัวผู้เรียนโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ใน จุฬามายของหลักสูตร

ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะให้ความสำคัญและเวลากับงานวิชาการอย่างมากเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังพบว่า งานวิชาการยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขกันอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ วัชร สุธะลังกา (2545) ที่พบว่าในการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอสนทราญ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียนและการวัดผลประเมินผลในทุกกิจกรรม สำหรับปัญหาที่พบคือ ผู้บริหาร ไม่สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้กับครู ครูไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้บริหารไม่ติดตามการใช้หลักสูตร มอบหมายให้ครูไปทำงานด้านอื่นมากกว่าการสอน ผู้บริหาร ไม่สนใจในการนิเทศภายใน ไม่มีเวลาและไม่นำผลการนิเทศมาจัดการเรียนการสอนตลอดจน การวัดผลประเมินผลที่ไม่เป็นระบบ และไม่มีการตรวจสอบเครื่องมือในการวัดผลให้ได้มาตรฐาน

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ (2549) ได้จัดตั้งขึ้นตามความเห็นชอบ ของผู้บริหารและคณะกรรมการศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ โดยยึดตามระเบียบ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2543 เดิม ซึ่งเป็นการรวมโรงเรียนในพื้นที่สูงที่อยู่ใกล้กันเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย ประกอบด้วย โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม ในพื้นที่สูง จำนวน 5 โรงเรียน และ 2 สาขา ถือว่าเป็นโรงเรียนในพื้นที่กันดารตามประกาศของกระทรวงการคลัง นักเรียนเป็นชาวเขา มีปัญหา ในการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และมีจำนวน นักเรียนมากแต่ขาดอัตราค่าจ้างครูในสาขาวิชาเฉพาะภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ทำให้มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ไม่ทั่วถึง ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่งานที่ต้องรับผิดชอบอื่นที่นอกเหนือจากการสอนมาก

จึงไม่สามารถทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งอาคารสถานที่ของโรงเรียนคับแคบ ขาดแคลนอาคารสถานที่ที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการ ห้องกิจกรรมต่าง ๆ ขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ขาดหนังสือประกอบเพื่อเสริมความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้เรียน และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประจำปีการศึกษาของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ (2548) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเฉลี่ยในทุกชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้งานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ ได้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งสนองต่อจุดหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า อาจสามารถนำไปปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียน

ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ในขอบข่ายของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรและการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมายและขอบเขตจำกัด ดังนี้ การดำเนินงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานในขอบข่ายของงานวิชาการเกี่ยวกับ หลักสูตรและการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ หมายถึง กลุ่มโรงเรียนที่เกิดขึ้นโดยยึดตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2543 เดิมประกอบด้วย 5 โรงเรียน 2 สาขา ได้แก่ โรงเรียนบ้านปางอู่ โรงเรียนบ้านขุนแม่หยอด โรงเรียนบ้านปางเกี๊ยะ โรงเรียนบ้านผาละปี โรงเรียนบ้านนากลาง โรงเรียนบ้านปางอู่สาขาแม่สะต๊อบ โรงเรียนบ้านนากลางสาขาห้วยผักกูด

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่งานการสอนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้อาจนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป